

Пропозиції до питання впливу політики державних запозичень та податкової політики на стан грошово-кредитної сфери України та відповідних рекомендацій Кабінету Міністрів України

На виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12.01.2015 р. № 5/2015 Урядом затверджено ряд важливих стратегічних документів у сфері фіскальної політики. Передусім до них варто віднести Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік» від 03.04.2017 р. № 275-р, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 08.02.2017 р. № 142-р та затвердження плану заходів з її реалізації, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Стратегію реформування системи публічних закупівель (“дорожню карту”))» від 24.02.2016 № 175-р.

Урядова політика державних запозичень та податкова політика істотно впливають на стан грошово-кредитної, валютно-курсової та банківської сфери України, що робить доцільним надання Національним інститутом стратегічних досліджень пропозицій та відповідних рекомендацій Кабінету Міністрів України:

- у межах мінімізації бюджетного дефіциту та обмеження емісії ОВДП і депозитних сертифікатів НБУ як інструментів, що відволікають кредитні ресурси банків від корпоративного кредитування:

1. Утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету на задекларованому рівні 2,4% ВВП у 2018 році; 2,2% у 2019 році; 2% у 2020 році, що передбачено проектом Постанови «Про Основні напрями бюджетної політики на 2018-2020 роки» та проектом Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік».

Згідно даних НБУ¹, до кінця 2 кварталу 2018 р. сектор державного управління (Уряд) має здійснити виплати з погашення зовнішнього боргу у сумі 2745 млн. дол. США, НБУ – 672 млн. дол. США, інші депозитні корпорації (українські банки) – 3645 млн. дол. США, інші сектори економіки – 35853 млн. дол. США (у т.ч. 12332 млн. дол. США – торгові кредити та аванси та 20804 млн. дол. США – довгострокові кредити).

З урахуванням обсягу міжнародних резервів України (18,0 млрд. дол. США станом на 01.09.2017р.) спроможність своєчасно розрахуватись з цим боргом на рівні Уряду та НБУ не викликає сумніву. Зобов'язання банків перед нерезидентами в останні роки або відтерміновувались, або конвертувались у капітал останніх, адже мова йде переважно про

¹ Статистика зовнішнього сектору. Короткостроковий зовнішній борг України за залишковим терміном погашення (за методологією МВФ) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=65613&cat_id=44446#4

кредитування дочірніх банків іноземними банківськими групами. Натомість перспективи успішного врегулювання (відтермінування, реструктуризації, часткового списання тощо) заборгованості інших секторів економіки протягом 2018 р. *викликають занепокоєння з урахуванням розміру цього боргу*. На жаль, наявна статистика, що публікується НБУ, не містить розшифровки корпоративної кредитної заборгованості перед нерезидентами у розрізі конкретних підприємств-позичальників, країн-кредиторів, сум, валют та процентних ставок. *Проте не викликає сумніву, що значні обсяги такої заборгованості обумовлюватимуть суттєве зростання попиту на безготівковому валютному ринку протягом кінця 2017 - першої половини 2018 р.* Зростання попиту на валюту з боку юридичних осіб у зв'язку з необхідністю повернення позик від нерезидентів *може спровокувати порушення поточної крихкої стабільності валютного ринку.*

2. Зниження попиту банків на державні цінні папери (боргові облигації уряду та сертифікати НБУ) шляхом зниження їх доходності з метою активізації кредитування банками корпоративних позичальників на тлі активних дій НБУ та Уряду щодо стимулювання економічного розвитку базових галузей економіки.

Активне придбання державних боргових цінних паперів у портфель НБУ може провокувати як перевищення фактичного рівня інфляції цільових показників (кінець 2017 року – 8% +/- 2 в.п., кінець 2018 року – 6% +/- 2 в.п.), так і подальшу девальвацію гривні. Динаміка портфеля ОВДП на балансі НБУ відображає зростання цього показника з **146,8** млрд. грн. станом на 01.01.2014р. до **325,8** млрд. грн. станом на 01.01.2015р. та **401,8** млрд. грн.² станом на 01.01.2016р., що вкрай негативно позначилось як на цінній динаміці (рівень інфляції за 2014р. склав 24,9%, за 2015р. – 43,3%), так і на обмінному курсі гривні, значення якого за два роки погіршилось з 7,99 до 24,00 грн. / дол. США. Натомість обмеження обсягу ОВДП у портфелі НБУ до **392,1** млрд. грн. станом на 01.01.2017р. та **373,2** млрд. грн. станом на 01.09.2017р., безумовно, стало одним із ключових чинників суттєвого уповільнення темпів інфляції та курсової девальвації гривні протягом 2016-2017 рр.

Подальше активне кредитування банками держави відволікає їхні ресурси від кредитування інших позичальників, у першу чергу корпоративного сектору. Загальна сума працюючих в економіці України корпоративних кредитів протягом останніх років демонструвала негативну тенденцію скорочення. Зокрема, за найбільш важкі для економіки 2014-2015 рр. загальний обсяг корпоративних кредитів скоротився на 116 млрд. грн. та на 8,5 млрд. дол. США. Протягом 2016 р. на тлі нестійкого та обережного економічного відновлення відбулось зростання корпоративного кредитного портфеля у гривні на 79 млрд. грн., проте зазначене зростання відбулось,

² Статистика. Грошово-кредитна та фінансова статистика. Грошово-кредитна статистика. Огляди фінансових корпорацій. Огляд Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1

зокрема, за рахунок часткової конвертації валютного кредитного портфеля у гривню, адже загальна сума валютних корпоративних кредитів за 2016 р. скоротилась на 3,7 млрд. дол. США. Отже, загалом (у гривні та валюті разом) корпоративний кредитний портфель за минулий рік також скоротився. Протягом першого півріччя поточного року корпоративний кредитний портфель у гривні зріс на 7 млрд. грн., проте скорочення валютного кредитного портфеля склало 1,3 млрд. дол. США. Таким чином, не зважаючи на неодноразово і на різних рівнях проголошену стратегію відновлення кредитування, практичне досягнення цієї мети поки залишається нездійсненим.

Проте банківська система в цілому має достатній обсяг ресурсів для інвестування. Динаміка суми ОВДП та сертифікатів НБУ (разом) у портфелі банків відображає зростання цього показника з **91,2** млрд. грн. станом на 01.01.2014р. (у т.ч. 88,1 млрд. грн. ОВДП та 3,1 млрд. грн. сертифікати НБУ) до **124,2** млрд. грн. станом на 01.01.2015р. (у т.ч. 104,6 млрд. грн. ОВДП та 19,6 млрд. грн. сертифікати НБУ) та **175,6** млрд. грн.³ станом на 01.01.2016р. (у т.ч. 86,4 млрд. грн. ОВДП та 89,3 млрд. грн. сертифікати НБУ). Станом на 01.01.2017р. сума ОВДП та сертифікатів НБУ (разом) у портфелі банків зросла до **316,0** млрд. грн. (у т.ч. 247,9 млрд. грн. ОВДП та 68,2 млрд. грн. сертифікати НБУ), що, навіть із врахуванням коштів на докапіталізацію ПАТ «Приватбанк» (107 млрд. грн. у грудні 2016 р.) свідчить про продовження практики активного кредитування банками дефіциту державного бюджету. Станом на 01.09.2017р. інвестиції банків у державні цінні папери зросли до рівня **333,2** млрд. грн. (у т.ч. 297,0 млрд. грн. ОВДП та 36,2 млрд. грн. сертифікати НБУ).

За більш сприятливих обставин значна частина цих ресурсів, безумовно, могла би працювати в реальному секторі економіки у вигляді довгострокових корпоративних кредитів. Проте, обираючи між ризиковим кредитуванням корпоративних позичальників та значно більш безпечним кредитуванням дефіциту державного бюджету (ОВДП) чи короткостроковим кредитуванням НБУ (депозитні сертифікати) на тлі проблемності значної частини корпоративних позичальників банки обирають більш комфортний для себе шлях кредитування держави в особі Міністерства фінансів та НБУ.

Отже, наявність двох зазначених інструментів безпечного та прибуткового інвестування ресурсів банків (ОВДП – для довгострокових вкладень, сертифікати НБУ – для короткострокових) обумовлює збереження дефіциту ресурсів для банківського кредитування корпоративних позичальників. У зв'язку з цим, заходи держави по активізації корпоративного кредитування мають включати, серед іншого, заходи з мінімізації дефіциту державного бюджету, що покривається шляхом емісії ОВДП;

³ Статистика. Грошово-кредитна та фінансова статистика. Грошово-кредитна статистика. Огляди фінансових корпорацій. Огляд депозитних корпорацій (крім Національного банку України). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1

3. В цілях формування системи актуальних цінкових орієнтирів за результатами розміщення облігацій внутрішньої державної позики, номінованих у національній валюті, вжити заходів щодо формування ціни на ОВДП за ринковими принципами.

Дуже часто при здійсненні державних позик через інструмент ОВДП використовуються неринкові підходи, наприклад 5 річні облігації ОВДП продаються під 9%, в той час, коли на фінансовому ринку однорічна позика надається під 11%. Це здійснюється державою з метою зменшення вартості обслуговування ОВДП. Але неринкові підходи «ламають» регулювання фінансового ринку. Цінні папери такого плану не потрапляють на вторинний ринок і ресурс «консервується» в надрах НБУ.

4. З метою зменшення боргового навантаження на економіку та фінансову систему України слід розробити системні заходи щодо реструктуризації внутрішнього державного боргу, стосовно тієї частини, якою володіє Національний банк України.

- у межах бюджетної політики:

5. Ухвалення Закону України «Про державне стратегічне планування» із внесенням відповідних змін до Бюджетного кодексу України.

Показники державного бюджету розраховані на основі прогнозних показників, визначених у Постанові Кабінету Міністрів України «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки» від 31.05.2017 р. № 411, Основних засад грошово-кредитної політики на 2018 р. та середньострокову перспективу (документ став середньостроковим з 2017 р.), Проекту Постанови про Основні напрями бюджетної політики на 2018-2020 роки від 15.06.2017 р. № 6591 (документ став середньостроковим з 2017р.). Останні, на жаль, не були прийняті Постановою Верховної Ради, як того вимагається згідно п. 6 ст. 152 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р. № 1861-VI. Водночас навіть з урахуванням своєчасного подання проекту державного бюджету існує потенційний ризик затягування його розгляду із прийняттям наприкінці року.

Середньостроковий план бюджету обов'язково має включати графік підвищення ставок акцизного податку у напрямі їх гармонізації із європейськими. Відповідний прогноз дозволить виробникам та імпортерам підакцизної алкогольної та тютюнової продукції сформувати бізнес-плани, вживати спільні заходи для детінізації ринку. У відповідь на збільшення ставок показники надходжень акцизного податку у поточному році вже фіксують уповільнене зростання, що є виявом відомої кривої Лаффера. Доцільним на виконання Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції створення та впровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів (алкогольних напоїв та тютюнових

виробів) «Електронна акцизна марка» № 497-р від 06.07.2016 р.⁴ є ухвалення відповідного проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо контролю за обігом підакцизних товарів (алкогольних напоїв і тютюнових виробів)» № 6545 від 06.06.2017 р.⁵ Законопроект передбачає дві системи відстеження руху алкогольних напоїв та тютюнових виробів від їх виробника або імпортера до моменту реалізації суб'єктами господарювання оптової торгівлі.

Уряду та Міністерству фінансів України необхідно розробити форму та порядок представлення статистичної звітності щодо напрямів використання залучених боргових ресурсів в частині фінансування дефіциту бюджету, включаючи квазіфіскальні операції.

6. Активізація процесу приватизації нестратегічних об'єктів державної та комунальної власності шляхом обговорення (особливо в частині оцінки вартості об'єктів) та ухвалення проекту Закону України «Про приватизацію державного майна» № 7066 від 04.09.2017 р.

Проектом Закону України «Про Державний бюджет на 2018 рік» №7000 від 15.09.2017 р.⁶ надходження від приватизації державного майна та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації та кредитування підприємств заплановані на рівня 22,5 млрд грн. На тлі хронічного невиконання завищених планових показників минулих років виникала потреба заміщення коштів для фінансування дефіциту бюджету за рахунок запозичень.

Необхідно посилити якість планування показників надходження коштів від приватизації державного майна.

7. Запровадження фіскальних правил для зниження рівня боргового навантаження до економічно безпечного рівня шляхом розроблення та затвердження до кінця 2017 року Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2018—2020 роки, як це передбачено у Стратегії управління державними фінансами на 2017-2021 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 415-р

Згідно із розрахунками Проекту Закону України «Про Державний бюджет на 2018 рік» №7000 від 15.09.2017 р.⁷ загальний обсяг державного боргу складе 1 999,3 млрд грн (61,5% ВВП) та гарантований державою борг складе 747,6 млрд грн. Державний та гарантований державою борг на 31.12.2018 р. разом становитиме 2 746,9 млрд грн або 84,6% ВВП⁸.

⁴ <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249204815>

⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61955

<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/regulyatorna-politika-/regulyatorna-politika/2017-rik/71846.html>

⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62551

⁷ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62551

⁸ Враховано показник номінального валового внутрішнього продукту 3 247,7 млрд. грн <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/411-2017-%D0%BF>

Обсяг платежів з обслуговування державного боргу на 2018 рік прогнозується в обсязі 130 200,3 млн грн, що на 16 932,0 млн грн більше плану на 2017 р. Обслуговування внутрішнього та зовнішнього державного боргу складе у 2018 р. 79 340,3 та 50 860,1 млн грн відповідно. Збільшення зазначених видатків пов'язане із зростанням державного внутрішнього боргу, що обумовлено необхідністю здійснення понадпланових запозичень з метою капіталізації державних банків та надання кредитів ФГВФО та фінансування дефіциту державного бюджету за рахунок внутрішніх державних запозичень, а також вартості боргових інструментів на внутрішньому фінансовому ринку. Збільшення видатків на обслуговування зовнішнього державного боргу обумовлено зростанням прогнозного офіційного курсу гривні до долару США.

Загальні виплати за державним боргом, що мають бути здійснені у 2018 р. за рахунок коштів державного бюджету, оцінюються на рівні 305 925,8 млн грн, з яких 193 364,4 млн грн – виплати за внутрішнім боргом та 112 561,4 млн грн складають виплати за зовнішнім боргом.

Щорічне зростання видатків на обслуговування державного боргу створюють ефект витіснення для фінансування інших важливих напрямів видатків для стимулювання соціально-економічного розвитку;

- у межах податкової політики:

8. Імплементация правил BEPS для унеможливлення розмивання оподаткованої бази та виведення прибутків за кордон шляхом ухвалення законопроекту «Про заходи щодо протидії зменшенню податкової бази і переміщенню прибутків за кордон» та видання Кабінетом Міністрів Постанови про приєднання до автоматичного обміну податковою інформацією.

22 листопада 2016 р. Україна передала офіційного листа до ОЕСР і з 1 січня ц.р. приєдналася до Програми розширеного співробітництва BEPS (*Base Erosion and Profit Shifting*), що передбачає обов'язкову реалізацію мінімального стандарту – 4 з 15 кроків:

- підвищення ефективності протидії шкідливим податковим практикам з урахуванням принципу прозорості та сутності;
- запобігання наданню пільг, передбачених угодами про уникнення подвійного оподаткування, за невідповідних обставин;
- запровадження трирівневого формату документації з трансфертного ціноутворення зі звітністю в розрізі країн (*country-by-country reporting, CbC*);
- підвищення ефективності механізмів урегулювання спорів.

На виконання Указу Президента України «Про заходи щодо протидії зменшенню податкової бази і переміщенню прибутків за кордон» від 28.04.2016 р. № 180/2016 у рамках Робочої групи розроблено відповідний законопроект. Окрім мінімального пакету він також передбачає

оподаткування нерозподіленого прибутку контрольованих іноземних компаній, бенефіціарами яких є українські резиденти. На даний час розроблений законопроект перекладений англійською мовою та відправлений Міністерством фінансів на експертизу до ОЕСР. Водночас реалізації означених заходів має передувати налагодження автоматичного обміну податковою інформацією з уповноваженими органами зарубіжних країн про фінансові рахунки резидентів та обміну звітами СbС.

9. Розширення сфери застосування РРО суб'єктами малого підприємництва шляхом внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР⁹.

Законодавством у п. 296.10. ст. 296 Податкового кодексу України встановлено обов'язок застосування реєстратора розрахункових операцій для такого платника єдиного податку другої (з 1 січня 2016 р.) і третьої груп (з 1 липня 2015 р.) незалежно від обраного виду діяльності у разі перевищення в календарному році обсягу доходу понад 1 млн грн. Однак, для фіскальних органів виявляти контрольними заходами кожний випадок такого перевищення є практично неможливим.

Обов'язок застосування реєстраторів розрахункових операцій незалежно від обсягу доходу також поширено на платників єдиного податку, які здійснюють реалізацію технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту¹⁰ (з 8 травня 2017 р.). Однак за результатами незалежного дослідження¹¹ тільки 7 з 20 досліджуваних інтернет-магазинів видають фіскальний чек.

Відтак необхідним є здешевлення вартості встановлення та обслуговування касових апаратів, яке можливо досягти за допомогою спрощених моделей та використання мобільних пристроїв (смартфонів та планшетів) у якості РРО. Стимулюючим заходом стане ліквідація зайвої звітності, зменшення штрафів та спрощення процедур з РРО. За результатами зустрічей робочої групи щодо лібералізації ринку РРО також напрацьовано можливі заходи щодо зацікавлення покупця в отриманні фіскальних чеків: запуск реєстру онлайн-перевірки чеків та механізм стимулювання (преміювання) покупця отримувати чеки (кеш-беки). Останній передбачає винагороду покупцю в розмірі витрачених коштів у випадку неотримання чека чи отримання несправжнього чека.

10. Посилення контролю за ввезенням в Україну громадянами імпортованих товарів з метою комерційного перепродажу через інтернет-магазини на спрощеній системі оподаткування шляхом

⁹ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80>

¹⁰ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/231-2017-%D0%BF>

¹¹ <https://test.org.ua/tests/services/514>

зниження діючого ліміту до економічно обґрунтованого рівня 150 євро та/або приведення його до календарного місяця (а не до однієї поїздки)¹².

Згідно ст. 374 Митного кодексу України, товари (за винятком підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, що ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі через пункти повітряного сполучення, та 500 євро через інші пункти пропуску через державний кордон України не є об'єктами оподаткування митними платежами. Відомі випадки зловживань громадянами (особливо у західних прикордонних регіонах) таким правом ввезення товарів без сплати ПДВ та мита. За даною схемою у 2016 р. було вивезено товарів на суму понад 1 млрд євро.

Довідково: Міністерство фінансів Польщі оприлюднило дані про обсяг імпорту товарів з Польщі в Україну за документами TAX FREE з 2013 року по 1-й квартал 2017 року. Відповідну інформацію надано у відповідь на запит видання «Економічна правда»¹³. За вказаний період в Україні за документами TAX FREE без сплати ПДВ і митних зборів було ввезено товарів на суму понад **3,5 млрд євро**. Мінфін Польщі зареєстрував 10,9 млн бланків TAX FREE. Середня сума по одному бланку становить 323 євро.

Внаслідок низької автоматизації процесів митного контролю та митного оформлення на митниці все ще залишаються поширеними й інші схеми зловживань¹⁴: контрабанда, «перерваний транзит», декларування заниженої ваги товару, «пересорт» з підміною найменувань у межах однієї товарної групи, товари прикриття для завезення більш дорогого товару під виглядом дешевого та ін. Згідно висновків аудиту Рахункової палати України¹⁵, *митні органи не оснащені технічними засобами митного контролю в обсягах, передбачених внутрішніми розпорядчими документами. Така ситуація негативно впливала не лише на якість та своєчасність надання митних послуг, але й створювала корупційні ризики та небезпеку ввезення на територію України або вивезення з України заборонених та контрабандних товарів.*

Як результат, вітчизняний виробник під тиском більш дешевих та якісних, завезених без сплати 20% ПДВ та 10% митних зборів з імпортних товарів стає неконкурентоспроможним, зберігається оборот готівки та зайнятість у тіньовому секторі економіки, продовжується виток валюти закордон.

11. Врегулювання податкового боргу банків, що перебувають на стадії ліквідації у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб. Згідно Наказу Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження Порядку

¹² Як справедливо зазначають автори законопроекту¹²: *враховуючи рівень середньої заробітної плати в Україні коливається в межах 150-300 євро на місяць, переважна більшість громадян об'єктивно не може дозволити собі ввезення товарів з-за кордону для особистих потреб на суму, більшу ніж 150 євро протягом календарного місяця.*

¹³ <https://www.epravda.com.ua/news/2017/09/11/628926/>

¹⁴ <http://cost.ua/news/588-kontrabanda>

¹⁵ <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16751819>

списання безнадійного податкового боргу платників податків» від 10.10.2013 р. № 577 податковий борг платника податків банку визнається безнадійним на підставі рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про затвердження звіту про завершення ліквідації банку або рішення Національного банку України про затвердження ліквідаційного балансу, ухвалення остаточного звіту ліквідатора і завершення ліквідаційної процедури¹⁶.

З початку 2014 р. на даний час ліквідовано 90 банків¹⁷. Виведення неплатоспроможних банків з ринку призвело до накопичення великого податкового боргу у банківському секторі. Податковий борг за зведеним бюджетом від банківських установ, що перебувають у стадії ліквідації станом на 01.09.2017 р. складає 7,5 млрд грн або 9,2% від загальної суми податкового боргу (81,6 млрд грн). Найбільшим боржником є ПАТ «Дельта банк», який перебуває у ліквідації з 2015 р. Його податковий борг станом на 01.01.2017 р. становив 24 млн грн, а на 01.09.2017 р. зріс до 2 050 млн грн. Основний борг сформувався за останній рік і не стосується попереднього власника. Складається борг переважно із зобов'язань щодо сплати ПДВ за операціями з продажу майна. До ТОП-5 банків-боржників станом на 01.09.2017 р. входять також «Південкомбанк» (908 млн грн), «Фінанси та кредит» (818 млн грн), «Терра банк» (406 млн грн) та «Златобанк» (364 млн грн). На них припадає понад 60,6% банківського боргу¹⁸.

Довідково: Начальник Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби Є. Бамбізов: «Перша і найбільша проблемна група боржників — банки у стадії ліквідації. Їх борг становить 6 млрд грн і продовжує накопичуватися. Причина — законодавча колізія. Коли банк потрапляє у процедуру ліквідації, на нього поширюється дія Закону про гарантування вкладів фізосіб, який звільняє їх від сплати податків. Проте оскільки банки продовжують формувати свої страхові резерви, то за Податковим кодексом вони продовжують нараховувати свої податкові зобов'язання. Процедура ліквідації може розтягнутися на роки, і весь цей час може тривати формування резервів та накопичення податкової заборгованості»¹⁹.

Кошти з продажу майна першочергово спрямовуються на задоволення вимог кредиторів, а тому перспектив сплати цих «мертвих» зобов'язань практично не існує, і з плином часу вони підлягатимуть списанню.

Державна фіскальна служба запропонувала Міністерству фінансів внести зміни до Податкового кодексу, що як тільки починається процедура ліквідації банку, нарахування податкових зобов'язань припиняється. Кабмін може подати законодавчі зміни на розгляд парламенту вже восени ц.р.

Реалізація сукупності наведених пропозицій дозволить зменшити негативний вплив політики державних запозичень та податкової політики на стан грошово-кредитної сфери України.

¹⁶ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1844-13>

¹⁷ https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75535

¹⁸ <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/310894.html>

¹⁹ <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/08/22/627873/>

Ю.В. Касперович

Відділ фінансової безпеки

Національний Інститут стратегічних досліджень

жовтень 2017 р.